

Web Tasarımı ve Programlama

Ders 8:MVC (Model – View – Controller)

Dr. Öğr. Üyesi Elvan DUMAN

eduman@mehmetakif.edu.tr
Yazılım Mühendisliği Bölümü

- 1. MVC'ye Giriş
- 2. MVC Yapısı
- 3. Controller Katmanı (İş Mantığı)
- 4. Route Katmanı (Yönlendirme)
- 5. Model Katmanı
- 6. View Katmanı (EJS Şablonları)
- 7. MVC'nin Sağladığı Avantajlar

Amaç: Web uygulamalarında kodu **mantıksal katmanlara ayırmak**

- Kod sadece dosyalara bölünmez; görevlerine göre ayrılır.
- Bu yaklaşım separation of concerns (sorumluluk ayrımı) olarak bilinir.
- Her bölümün görevi netleşir: hangi kod veriyle ilgileniyor, hangisi görüntüyle, hangisi akışı yönetiyor.
- MVC bu düzeni sağlar: Model – View – Controller

Katman	Görev	Örnek
Model	Veriyi temsil eder, kaydetme/getirme işlemlerini yapar.	Ürün listesini dosyadan okuma veya bellekte tutma
View	Kullanıcıya gösterilecek içeriği oluşturur (EJS şablonları).	Ürün sayfası HTML çıktısı
Controller	İstekleri karşılar, modeli kullanır, uygun view'ı döndürür.	Ürün detayını alıp ekrana render eder

Amaç: Kodun düzenli, test edilebilir ve genişletilebilir hale gelmesi.

MVC, uygulama kodunu üç ayrı katmana ayırarak **düzenli, bakımı kolay ve genişletilebilir** bir yapı oluşturmayı amaçlayan bir mimari desendir.

- Node.js + Express + EJS projesinde:
- **Controller** /controllers klasöründeki dosyalar
- **View** /views klasöründeki .ejs şablonları
- **Models** klasöründe model dosyaları

Klasör	Görevi
controllers/	İş mantığı (ör. ürün ekleme, hata yönetimi)
routes/	URL yönlendirmeleri (hangi controller çalışacak)
views/	EJS şablon dosyaları
includes/	Tekrarlanan kısımlar (header, footer, nav)
public/	Statik dosyalar (CSS, görseller)
util/	Yardımcı modüller (ör. path ayarları)

Bu yapı Express projelerinde MVC'nin doğal karşılığıdır.

Controller, uygulamanın “beyni” dir.

İstekleri alır, gerekli işlemleri yapar ve res.render() ile görünümü döndürür.

- Controller:
- Route tarafından çağrılır.
- Form verilerini işler (req.body).
- View dosyasını render eder (res.render()).

```
exports.getUrunEkle = (req, res, next) => {  
  //res.sendFile(path.join(rootDir, 'views', 'urun-ekle.html'));  
  res.render('urun-ekle', {  
    pageTitle: 'Ürün Ekle',  
    path: '/admin/urun-ekle'  
  });  
};
```

```
exports.postUrunEkle = (req, res, next) => {  
  urunler.push({urun_adi:req.body.urun_adi});  
  res.redirect('/');  
};
```

Route, gelen isteğin **hangi controller fonksiyonuna gideceğini** belirler.

Route:

- URL : Controller eşleşmesini yapar.
- İş mantığı içermez, sadece yönlendirir.
- app.js içinde `app.use('/admin', adminRoutes);` ile aktif hale gelir.

admin.js

```
const path = require('path');  
const express = require('express');
```

```
const urunController = require('../controllers/urun');  
const router = express.Router();
```

```
router.get('/urun-ekle', urunController.getUrunEkle);  
router.post('/urun-ekle', urunController.postUrunEkle);
```

```
module.exports = router;
```

- Model, veriyi temsil eder ve bu verinin işlenmesinden sorumludur.
- Controller, Model üzerinden veri ekler, siler, günceller veya okur.
- Veritabanında saklama ve işlemlerini bilmediğimizden ilk olarak veritabanı yerine bellekte ve dosya sisteminde veri saklama örnekleri yapılabilir.
- MVC’de Model, uygulamanın “veri kaynağı katmanı” dır.

Bu örnekte veriler bellek içi dizide saklanır. Sayfa yenilendiğinde veriler kaybolur.

```
const urunler = [];
```

```
module.exports = class Urun {  
  constructor(a) {  
    this.urun_adi = a;  
  }  
  save() {  
    urunler.push(this);  
  }  
  static fetchAll() {  
    return urunler;  
  }  
};
```

- Gerçek uygulamalarda veriler ilişkisel veya ilişkisel olmayan veritabanında saklanır. Ancak o aşamaya gelmeden önce dosya sisteminde saklama ile pratik yapılabilir.
- Node.js'te fs modülü kullanarak veriler JSON dosyasına yazılabilir.
- Model katmanında dosya okuma ve yazma işlemleri yapılır.

```
const fs = require('fs');
const path = require('path');
const dosya = path.join(
  path.dirname(require.main.filename),
  'data',
  'urunler.json'
);
const dosyadanUrunAl = cb => {
  fs.readFile(dosya, (err, fileContent) => {
    if (err) cb([]);
    else cb(JSON.parse(fileContent));
  });
};
```

Bu yapıda, her yeni ürün eklendiğinde veriler urunler.json dosyasına kaydedilir. Uygulama kapanıp açılrsa bile kayıtlar korunur.

- Controller, Model'in metotlarını çağırarak veriyle etkileşir.
- Model veriyi **nasıl saklayacağını** bilir, Controller ise **ne zaman** saklayacağını belirler.
- `Urun.save()` → veriyi dosyaya yazar
- `Urun.fetchAll()` → veriyi okur ve Controller'a gönderir.

```
exports.post_urun_ekle = (req, res, next) => {  
  const urun = new Urun(req.body.urun_adi);  
  urun.save();  
  res.redirect('/');  
};  
  
exports.get_urunler = (req, res, next) => {  
  Urun.fetchAll(urunler => {  
    res.render('index', { urunler: urunler, pageTitle:  
      'Anasayfa' });  
  });  
};
```

Controller ile Model arasındaki ilişki uygulamanın iş mantığını ve veri akışını net biçimde ayırır.

View, kullanıcıya gönderilen arayüzdür.
Controller tarafından gönderilen verilerle dinamik hale gelir.

View:

- EJS değişkenleriyle (<%= %>) dinamik içerik gösterir.
- includes/ altındaki parçaları kullanarak tekrar eden kısımları tek dosyada toplar.

örnek: /views/urun-ekle.ejs

```
<%- include('includes/head.ejs') %>
</head>
<body>
  <%- include('includes/navigation.ejs') %>
  <form action="urun-ekle" method="POST">
    <input type="text" name="urun_adi">
    <button type="submit">Ürün Ekle</button>
  </form>

  <%- include('includes/end.ejs') %>
```

- **Modülerlik:** Her dosya kendi işini yapar.
- **Okunabilirlik:** Kod karmaşası azalır.
- **Tekrar kullanılabilirlik:** Aynı Controller farklı View'larla çalışabilir.
- **Kolay genişleme:** Yeni sayfa eklemek için sadece route + controller + view eklemek yeterlidir.

Katman	Örnek Dosya	Görev
Model	(henüz yok)	Veri yönetimi
View	views/urun-ekle.ejs	Kullanıcıya sunulan arayüz
Controller	controllers/urun.js	İş mantığı
Route	routes/admin.js	Yönlendirme
App.js	app.js	Tüm katmanları bağlayan merkez

Ders 8 Sunum Sonu

İletişim : eduman@mehmetakif.edu.tr

